

ŚMIECHOWSKI JÓZEF (1798-1875)

Urodził się w Borku Wielkopolskim 16 marca 1798 roku w rodzinie Śmiechowskich herbu Bełty. Ojciec Karol, ożeniony około 1788 roku z Julianną Paternowską był przez pewien czas burmistrzem Borku. Był jednym z jedenaściorga dzieci. Naukę pobierał w Szkole Podchorążych Piechoty, którą ukończył w 1820 roku i otrzymał stopień podporucznika. Dalsza służba wojskowa nie trwała jednak długo, bo tylko do roku 1824, kiedy to poznał pannę Józefę Bedlińską herbu Wieniawa i wziął z nią ślub. Uroczystość weselna odbyła się 24 listopada 1824 roku w kościele parafialnym w Lutkowie koło Grójca, po poprzednim uzyskaniu dymisji z wojska. Po ślubie małżonkowie zamieszkali we wsi Cychry, którą małżonka wniosła jako wiano ślubne. Józefie i Józefowi Śmiechowskim urodziło się czworo dzieci: w 1825 roku Edmund, w 1829 roku Bronisław (zmarł w 1831 roku), w 1831 roku Marianna, w 1835 roku Teodor. W przypadku pierwszego syna Edmunda ceremonia dopełnienia chrztu odbyła się w szczególnej oprawie. Miała miejsce w Warszawie, a ojcem chrzestnym dziecka był Wielki Książę Konstanty. Józefa Śmiechowska zmarła 17 marca 1842 roku.

Po ponownym wstąpieniu do wojska Józef Śmiechowski znalazł się w składzie 20. pułku piechoty liniowej i został awansowany do stopnia kapitana. Do powstania styczniowego włączył się aktywnie jeszcze przed jego wybuchem 22 stycznia 1863 roku. Pod Rawą Mazowiecką jego oddział przeszedł pod komendę pułkownika Antoniego Jeziorańskiego, a pod Małogoszczą pod naczelną komendę dyktatora Mariana Langiewicza. Ważnym wydarzeniem w życiu Józefa Śmiechowskiego był dzień 6 marca 1863 roku. Wówczas to w miejscowości Goszcza, położonej zaledwie 12 km na północny wschód od Krakowa, otrzymał on nominację generalską. 18 marca 1863 roku doszło do jednej z ważniejszych bitew powstania styczniowego – pod Grochowiskami. Natychmiast po bitwie nastąpił ciąg dalszych wydarzeń, w wyniku których ostatecznie doszło do upadku dyktatury Mariana Langiewicza i kompletnego rozbicia jego oddziałów. Resztki powstańców pomaszerowały w kierunku Wisły. Niebawem przekroczyły też granicę zaboru rosyjskiego z Galicją. Konsekwencjami przegranej obarczono m.in. generała Józefa Śmiechowskiego, który nie był w stanie podołać obowiązkowi. Śmiechowski na krótko tylko znalazł się w Galicji, skąd powrócił na obszar zaboru rosyjskiego (Lubelszczyznę) z oddziałem zorganizowanym przez gen. Antoniego Jeziorańskiego. Pierwsze starcie z Rosjanami 1 maja 1863 roku zakończyło się sukcesem Polaków, potem była bitwa pod Kobylanką (6 maja) i wreszcie pod Hutą Krzeszowską (11 maja). Tę ostatnią przegrano. Po niej część powstańców, w tym gen. Józef Śmiechowski, przedostała się ostatecznie do Galicji.

Od pierwszych dni maja 1863 roku aż do śmierci, która nastąpiła w szpitalu lwowskim, generał Śmiechowski przebywał w Galicji, pozbawiony bezpośredniego kontaktu z rodziną – synem Teodorem. W ramach represji zastosowanych wobec uczestników powstania, rząd carski skonfiskował mu majątek w Cychrach. Syn Teodor mieszkał w tym czasie z rodziną w Łęczycy i tam ojciec emigrant kierował swoje listy. W Galicji gen. Śmiechowskiemu, który bardzo często zmieniał miejsce swego pobytu pomocy udzielało patriotycznie nastawione ziemiaństwo. Udział w powstaniu i doznane niepowodzenia nie załamały go jednakże. Nadal zajmował się działalnością konspiracyjną. Ostatni list Śmiechowskiego pisany do syna Teodora nosi datę 13 kwietnia 1874 roku. Pisał go złożony chorobą sprawiającą mu cierpienie. Zmarł we Lwowie 18 czerwca 1875 roku w wieku 77 lat. Pochowany został na Cmentarzu Łyczakowskim.

L. Męczarski, *Rzecz o gen. Józefie Śmiechowskim (1798-1875)*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2007, nr 24, s. 13; nr 25, s. 13; nr 26, s. 13; nr 27, s. 11; nr 28, s. 11; nr 29, s. 13; nr 30, s. 13.